

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta torstai 18.11.2021 klo 12.15 / HE 167/2021 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle työnhakijan palveluprosessin ja eräiden työttömyysetuuden saamisen edellytysten uudistamista koskevaksi lainsäädännöksi (HE 167/2021 vp)

Hallitus esittää lukuisia muutoksia työttömien työnhakuun ja palvelujen ohjaamiseen. Työttömiä työnhakijoita palveltaisiin nykyistä tiiviimmin. Heidän olisi haettava tiettyä määrää työmahdollisuuksia. Työttömille työnhakijoille voitaisiin tarjota haettavaksi yksilöityjä työpaikkoja, mikä velvoittaisi tietyin edellytyksin työnhakijaa työttömyysetuuden jatkumisen edellytyksenä. Työttömyysturvaan seuraamusjärjestelmää lievennettäisiin.

1. Yleishuomio

Hallitus on oikealla asialla. Työllisyyttä tulee edistää TE-palveluja uudistamalla kokonaisuuden idean mukaisesti. Tähän liittyy olennaisena osana työnhakuvelvollisuus ja työttömyysturvan vastikkeellisuus.

Eduskunnan on tarkoituksenmukaista hyväksyä hallituksen esitys jäljempänä esitetyin muutoksin ja täydennyksin.

2. Muutosehdotuksia

2.1. Työnhakuvelvoite

Hallituksen esitys on pääpiirteissään tarkoituksenmukainen. Suurimmat työnhakuvelvoitteen ongelman liittyvät liikaa TE-palvelujen harkintavaltaan, mikä liudentaa työnhakuvelvoitetta.

Seuraavat työnhakuvelvoitetta koskevat kohdat kaipaavat korjauksia:

- ***12 kuukauden tarkastelujakso tulee lyhentää, kun tarkastellaan työhaun päättymisen toistuvaa ei-toivottua käyttäytymistä seurauksena (JTYPL 2 luku 2 §)***
- ***poistetaan TE-palveluille esitetty harkintamahdollisuus "löperöittää" työnhakuvelvoitetta (poistetaan JTYPL 3 luvun 3 §:n 3 momentti)***
- ***poistetaan se, että työnhakuvelvollisuus voidaan täyttää julkaisemalla itsestään ja työhaustaan esittely Työmarkkinatorilla (JTYPL 3 luku 4 § 5 kohta) ja muut vastaavat kohdat (JTYPL 3 luku 4 § 6 kohta)***
- ***työttömyyden pitkittymisen ei pidä olla syy olla asettamatta työnhakuvelvollisuutta (poistetaan kohta 1 on syytä poistaa JTYPL 3 luvun 7 §:stä).***

Osa-aikatyötä tekevien työnhakuvelvollisuus esitetyllä tavalla (JTYPL 3 luku 6 §) saattaa muodostua haasteelliseksi muun muassa siksi, että se voi johtaa epätarkoituksenmukaiseen työpaikkojen vaihtamiseen ilman, että työnteko ja työllisyys tosiasiallisesti kasvavat.

Siksi on välttämätöntä, että osa-aikaista työtä tekevien työnhakuvelvollisuutta täsmennetään siten, että toistaiseksi voimassa olevassa työsuhhteessa olevan, jonka työsuhde kestänyt vähintään jonkin aikaa (esim. 6-12 kuukautta) on haettava oman ammattitaitonsa ja -alansa mukaisia työpaikkoja, jotka ovat toistaiseksi voimassa olevia tai vähintään pitkäkestoisia.

2.2. Työttömyysturvan vastikkeellisuus

Työttömyysturvan tulee olla jatkossakin vahvasti vastikkeellista. Työttömyysturvassa ei ole kyse pelkästään oikeuksista, vaan myös velvollisuuksista. Työllisyyden edistäminen ja työttömyysturvamenojen hallinta edellyttävä asianmukaista seuraamusjärjestelmään.

Eduskunnan ei tule hyväksyä seuraamusjärjestelmään koskevat muutosehdotuksia. Riittäviä perusteita muistutusmenettelyn käyttöönnotolle ja korvauksettomien määräaikojen lyhentämiselle ei ole.

Hallitus esittää, että TE-palvelun tekemät työtarjoukset olisivat rajoitetusti työnhakijaa velvoittavia. Tämä heikentäisi uudistuksen työllisyystavoitetta.

Vähintään 6 kuukauden määräaika TE-palvelun työtarjousten velvoittavuudessa on syytä poistaa. Samaten tulee poistaa peruste, jonka mukaan pätevä syy työstä kieltäytymiseen on se, että on jo itse hakenut työpaikkoja työnhakuvelvollisuuden perusteella.

2.3. TE-palvelujen tuottaminen

Voimassa olevan lainsäädännön mukaan TE-palvelut voidaan tuottaa omana tuotantona tai ne voidaan hankkia muilta tuottajilta. Hallitus ei esitä tähän niin sanottuun monituottajamalliin muutosta. Hallitus kuitenkin toteaa esityksessään, että "... muutosten toimeenpanemiseksi työ- ja elinkeinotoimistojen ja työllisyyden edistämisen kuntakokeilussa mukana olevien kuntien henkilöstöä lisättäisiin hieman alle 1 200 henkilötyövuodella".

Eduskunnan tulee huomauttaa hallitusta siitä, että TE-palvelujen järjestäjillä on mahdollisuus valita palvelujen tuottamistapa ja että esityksessä todettu oman tuotannon henkilöstölisäys ei välttämättä on perusteltu.

Yksityisillä TE-palveluilla on merkittävä rooli työn kysynnän ja tarjonnan yhteensovittamisessa. Kaikkien etu on, että yksityisten tuottajien osamista kyetään hyödyntämään optimaalisesti. Tällä hetkellä merkittävä este yksityisten TE-palvelujen hyödyntämiselle on se, että henkilöstöpalveluyrityksillä ei ole pääsyä julkisessa työnvälityksessä työnhakijoina olevien avaintietoihin

Eduskunnan on syytä kannustaa hallitusta rakentamaan julkisten TE-palvelujen yhteyteen digitaalinen portaali, josta yksityisten TE-palvelujen tuottajat voivat etsiä potentiaalisia työntekijöitä asiakasyritystensä työntekijöiksi. Tämä ei edellytä säädosmuutoksia.

Lisätiedot

Johtava asiantuntija Vesa Rantahalvari
Elinkeinoelämän keskusliitto EK
vesa.rantahalvari@ek.fi
p. 040 544 4609